

de peatră. După aceste observări lăsăm să urmeze textul tradus în limba română:

În anul 1781. în 11 Maiu) au slujit cu mine în Caransebeș Constantin Atanasieviciu protopresbiterul Lugojului, Damaschin Gina parohul Lugojului, Novac și Teodor Ilieviciu parohii Caransebeșului. » Cel d'întăiu d'între cei Noue« în biserica cea de nou zidită din peatră și din cărămidă» ori »în cea dintăiu d'între cele noauē biserici de nou zidite din peatră și din Cărămidă«. În prestol am pus moaștele Sfinților mucenici Cniaz Lazar. Procopie. Smilian. Am dat și nou antimis sfințit. Aceasta biserica s'a rădăcat cu truda și cheltuiala locuitorilor de acolo a creștinilor drept-măritori de legea greco-orientală. Sa sfințit în numele Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, aproape de biserica cea veche de lemn fiind de față mulțime de popor și toată preoșimea din acest protopopiat. Vichentie Popoviciu smeritul episcop al Caransebeșului și Vêrșetului și am scris cu Teodor Ilieviciu spre vecinică pomenire.*

În dreapta notiței se vede scris românește:

» Copia din porunca înalt Preaosfințitului scrise«.

Să vede, că preotul Ilieviciu (Iliescu) a fost român și n'a știut bine slavonește, de aceea nici n'a putut copia de tot bine porunca arhierască, căci aflăm unele greșeli gramaticale.

Dar ori-cum să fie, din porunca aceasta reeso:

1. Că biserica Sfântului Ioan s'a sfințit în 11. Maiu 1781.

2. Că s'a zidit aproape de biserica cea veche de lemn, — va se zică — și mai nainte a fost acolo biserică; însă nu de peatră, ci de lemn. În fapt și azi se vede bino locul, unde a fost biserica cea veche, căci dindereptul bisericii de azi se vede terenul puțin mai rădăcat, unde se află mormintele familiei Brancoviciu; ele se află în spațul tindei de la biserica veche. Crucea cea mare numită „Crucea lui Răbagia“ rădăcată deasupra criptei, azi proprietatea Părintelui R. Tinea din Buchin e rădăcată în locul, unde a stat prestolul din altariul bisericii vechi, căci știut este, că în locul prestolului nu este permis a se așăza obiecte profane. Pe cruce se află spre apus o icoană cu Nașterea Sântului Ioan Botezătorul, care a fost și hramul bisericii vechi. Însă biserica de și sfințită în 1781. se vede că încă la anul 1780. a fost gata, căci pe prestolul din sfântul altariu al acestei biserici aflăm următoarea inscripțiune:

*) Săntele lăcașuri de rind se sfințesc în zile de sărbători sau cel puțin în dumineci. Am voit să aflu, că în ce zi a căzut 11 Mai în anul 1781. Credcam, că poate va fi fost sărbătoarea Înălțării Domnului. Înalt Prea Cuvioșia Sa Părintele Archimandrit Filareț Musta și Părintele Spiridon Sandru au avut bunăvoința a calcula și cu ajutorul cronologiei a afla, că în 11, Mai 1781 a fost Marți și adevă Marți înainte de Înălțarea Domnului și tot Înalt Prea Cuvioșia Sa mi-a explicat, că în ziua de 11 Mai biserica noastră orientală s'êrbează renovarea Constantinopolei prin Constantin cel Mare, care a zidit biserici, palate etc. și toate acestea s'au sfințit în 11 Mai. De aceea și biserica Sf. Ioan s'a sfințit în aceea zi.

» Acest sfințit prestol sau făcut cu cheltuiala Domnului Ioan de Groza lăitnant al slăvitului Kesar. Kr. (ces. reg.) valah. illir, regiment și s'au dăruit sfinței biserici din Caransebeș hramului Sfântului Ioan Botezătorul cu blagoslovenia Preaosfințitului episcop al Caransebeșului și al Vêrșetului Domnului Vichentie Popoviciu pentru pomenirea vecinică a părinților lui Avram și Ana în 15 zile a lui August anul 1780.

(Prestolul e în patru colțuri și e de petră de năsip tare. În fiecare colț e litera inițială a unui evangelist).

La sfințire biserica încă n'a fost zugrăvită, ci se vede, că icoanele din biserica cea veche, icoane, cari și azi le aflăm în altariul bisericii au fost atârinate de zidul timplei.

Biserica s'a zugrăvit la anul 1787. după cum ne spune inscripția ce se află deasupra de strana dreaptă:

» Zogrăvitu-s'a acest altar cu templa împreună în zilele și stăpânirea prea luminațului și stăpânitorului nostru Domn, Domnul Iosif cel de al doilea împăratului Romanilor craiului hugarilor și altor țări fiind în zilele acestea arhiepiscop și metropolit scaunului Carlovêț. Exelenția Sa Domnu Moisi de Putnic cu blagoslovenia și îndemnarea ocărmitoriului acestei eparhii. Înalt Preaosfinției Sale Domnului Iosif Ioanovicu de Șagabent pravoslavnicul episcop al Vêrșetului-Caransebeșului fiind protopresbiter. George Iorgovici și namesnic Teodor Ilievici Sptbre 11. 1787.

(Va urma)

Sic transit.....

Canonicalul din Blaj, Dr. Augustin Bunea, a scos de sub tipar în anul trecut o carte intitulată: „Vechile episcopii românești“. Am văzut și cețit cartea d-lui Bunea și am rămas uimiți de cuprinsul ei mai ales, că — cu o mică excepțiune — toată jurnalistică noastră de dincoaci și în parte și cea de dincolo de Carpați — captivată mai mult de stilul frumos și seducătoriu de cât de datele istorice puțin controlabile de scriitorii de gazete — trageau »osane« eruditului istoric dela Blaj. Ne-am finut rezervați atât față de scrierea numită, cât și față de aprecierile jurnalistică, pentru ca să nu ni-se impute, că iarăș noi începem să dăm »îmboldituri« uniților, cari toată viața și-o jertfesc studiilor serioase spre mărirea neamului românesc.

Da, studii serioase, dar pline de apucături iesuitice, cari preamăresc neamul românesc unit.

Toate studiile acestea se învêrtesc în jurul »unirii«. Scopul lor este, ca să distrugă tot, ce a dat naștere și viață acelei legi românești, care ne-a conservat și lege și limbă și datini și obiceiuri cu un cuvânt tot, ce caracterizează individualitatea Românului de o parte, de altă parte pe basme și fan-

tasme să întemeieze trecutul, să gădele prezentul și să croască viitorul neamului nostru. Aceste serioase studii încep cu mistificarea, ca să nu zicem cu falsificarea actului unirii, continuă cu batjocurirea și insultarea celor mai mari bărbați ai bisericii noastre (Sava Brancoviciu, Șaguna ș. a.), cu calvinizarea întregii noastre biserici, după aceea cu totala unire a ei și în fine cu negarea existenței unei metropolii ortodoxe române înainte de unire etc.

Cu tema din urmă se ocupă în deosebi broșura »Vechile episcopii românesci«.

Dar, credem, că veridicul, ce-l dă Academia Română broșurii savantului dela Blaj, va modera mâncărimea istoricilor jesuiți uniți de a mai face istorie românească.

Se știe, că d-l Dr. Bunea și-a prezentat cartea sa Academiei Române spre premieră. Comisiunea premiilor a respins broșura pe baza raportului făcut de d-l Gr. G. Tocilescu. Raportul este — după Telegraful Român — următorul:

Mica lucrare asupra căreia am onoare a vă relata, o recunoaște însuș autorul ei, „că nu este scriere perfectă“, și că mai trebuie încă cercetări pentru lămurirea trecutului bisericii române din Transilvania și Ungaria dela secolul al XV-lea până la sfârșitul secolului al XVII-lea. Totuș autorul are convingerea, că printr'insa s'a apropiat „cu mult mai tare de adevăr de cât cei-ce au tratat acelaș subiect: istoria bisericii românesci“ din răstimpul secolilor sus amintiți.

Cum se vede, încă dela început autorul își ia o pozițiune militantă față de ceea ce numesc fără șovăire „născociri, cari la noi au devenit dogme istorice“. Asemenea „dogme istorice“ însă se găsesc pe terenul religios al istoriei bisericii române, pe un teren de luptă, adecă pe care nu poate cineva păși de cât bine întrarmat, cu documente sigure, autentice și îndestulitoare. Chiar și atunci când poșezi asemenea dovezi, totuș trebuie să mai stai la îndocală, dacă totul ai cercetat, dacă nu-ți mai rămâne încă ceva nelămurit, încă ceva îndoios; dar și într'un cas și într'altul reserva ți-se recomandă, căci atingi un teren de ordin moral, atingi instituțiunea cea mai scumpă și mai însemnată a unui popor. Reserva devine însă o datorință de prudență, atunci când în calitate de înalt preot al unei confesiuni cauți a-ți îndrepta armele contra bisericii altei confesiuni, — mai ales când credințioșii acesteia sunt proprii tăi frați, fiii aceleeaș mame. De aceea, domnilor colegi, de la început chiar broșura părintelui Bunea pare a fi scrisă cu anumite tendințe, ea nu voesce atâta, ca să pună în lumină niște adevăruri din istoria bisericilor românesci de preste Carpați, ci mai mult, sub aparența unor cercetări cu totul desintere-

sate, curat științifice, țintesc temelia legală și esistența istorică a Metropoliei române din Bălgrad (Alba-Iulia). Această scriere caută să nimicească ideea, că odată Metropolia română din Alba-Iulia a fost o biserică națională, autocefală și subordonată canonicese Patriarhului din Constantinopol, și că Românii de preste Carpați au avut și dinșii instituțiuni naționale, religioase, ca atare recunoscute. Această încercare nu este noauă. Tot astfel făcuseră mișionarii catolici, îndată după unirea metropolitului Atanasie cu Biserica Romei (1698). Din metropolit, ce fusese al tuturor bisericilor românesci din Ardeal și din Ungaria, ei îl declară după unire numai simplu episcop; îl puseră pe dînsul și pe câțiva urmași ai sei sub tutela unui teolog catolic, care își avea locuința în reședința Metropoliei, și fără învoirea căruia Atanasie nu putea să adreseze nici un ordin protopopilor și nici să facă vre-o scrisoare guvernului ori Papei. După ce în urma unor lupte energice de mai bine de 150 ani ale episcopilor naționali și ale literaților români, legalitatea vechei Metropolii române din Alba-Iulia, care după unire fusese redusă la simplă episcopie, a fost în fine recunoscută, pare-se că acum aceleași tendințe ale propagandei catolice se ivesc de nou la suprafață. Deosebirea numai este, că astădată aceste planuri se pun în activitate cu alte mijloace și sub altă formă.

Astăzi congregațiunea de propaganda fide nu mai trimite teologi străini în reședința Metropoliei române, ci îi formează de-a dreptul din tinerii români duși din cea mai crudă etate la Roma, și acolo îi preface în adevărați mișionari pentru poporul românesc.

Astăzi opera călugărilor franciscani și dominicani o continuă acești adepți sub forme acoperite. Ei apar ca istorici, ei ne vorbesc de pe catedre de consanguinitatea cu Romanii, de credința și supunerea Papei, de dispreț față de instituțiunile vechi bisericesti și de ura contra bisericii ortodoxe.

Astăzi nu mai sunt călugării străini din veacul XVIII, ci elevii români ai școlii de propagandă, cari vin să tăgăduască drepturile istorice și canonice ale Metropoliei române din Alba-Iulia.

Dar este trebuință să cunoașcem mai întâiu însuș spiritul și ideile cari însuflețesc o scriere cu dorința de a fi premiată de Academia Română, această înaltă instituțiune, menită a supraveghia unitatea de neam și de cugăt a Românilor. Este destul a cetii începutul și sfârșitul scrierii în chestiune spre a vedea ce voesce autorul:

„Până acum toți istoriografi români — cu excepțiunea dlui N. Iorga — au știut înșira o mulțime de

metropoliți în Alba-Iulia începând din anul 1348 până în 1585. Ei au urmat fără critică seria aceea de arhiepiscopi, care mai întâiu a compus-o Samoilă Clain. Trebuie însă să recunoaștem adevărul, că nu se poate aduce nici un singur document, care să adeverească, că vre-unul dintră arhierii fușurați între 1340 și 1585 ar fi avut reședință în Alba-Iulia, și după părerea noastră nici nu se va putea aduce astfel de documente nici odată pentru perioada de la 1348 până la 1556, deoarece ce cât timp în Alba-Iulia a existat un episcop puternic romano-catolic, care odinioară avea jurisdicțiune și în Muntenia, și cât timp religiunea grecească în Transilvania adese-ori nu era nici măcar tolerată, a fost cu neputință înființarea unei metropolii în Alba-Iulia“.

Iată apoi concluziunile autorului (pag. 146):

„Așa numita *Metropolie* a Bělgradului n'a existat înainte de 1599, iar înainte de anul 1556 n'a existat nici măcar o episcopie, care să se fi estins preste tot teritoriul locuit de Români.

„Cea dintăiu episcopie a tuturor Românilor din Ardeal nici n'a fost *ortodoxă* în însemnarea de astăzi, ci în semnarea de pe timpul dominațiunii calvine, adecă *calvinească*.

„Numai când principele catolic Stefan Báthory, la insistința unei domnițe române, a conces la 1572 Românilor rămași credincioși bisericii slavo-bizantine să-și aibă un episcop alătura cu cel calvinesc, s'a început un fel de organizație și ierarhie bisericească românească pentru toată țeara. Ea însă nu a fost o metropolie în înțelesul adevărat al cuvântului, cu episcopii sufragane, nici când de la 1572 până la 1599 își avea reședința în Silvaș, nici când de la 1599 până la 1713 rezida în mănăstirea Bělgradului întemeiată de Mihaiu-Vodă-Viteazul“.

La pag. 148:

„Nici titula de „metropolie“, ce o aflăm la episcopii Bělgradului, n'are să ne inducă în eroare.

„Ea nu trebuie luată în sens literal. În orient s'a făcut de multe-ori abus cu titulaturile. Episcopii Buzăului și Rîmnicului, de-și supuși ca sufragani metropolitului Tergoviștei, încă au fost intitulăți uneori „Arhiepiscopi“. Abusul episcopilor sêrbesci gr. or. de a se intitula „metropoliți“ l-a șters congresul din 1744. Unii episcopi ai Muncaciului s'au intitulat chiar și patriarhi.

„Este deci evident, că după-ce arhierii Bělgradului n'au avut sub jurisdicția lor nici un episcop sufragane, și în actele oficiale n'au fost recunoscuți ca metropoliți în sensul canonic al cuvântului, și după ce ei au fost supuși de o parte metropolitului *Ungro-Vlahiei*, iar de altă parte episcopului „ortodox“, adecă celui calvinesc magiar, este absurd a-i considera drept metropoliți în sensul propriu al cuvântului. Ei au fost numai *episcopi*, și scaunul lor din Bělgrad o *simplă episcopie*.

„Trebuie deci să dispară nălucirea despre o metropolie în Bělgrad cu 13 episcopii sufragane, autonomă,

independentă și autocefală, pe care ar fi îngropat-o Atanasiu cu ocaziunea încôpcierii legăturilor de credință și iubire cu central de unitate al creștinismului cu Roma.

„Această episcopie a Bělgradului n'a fost cum am accentuat, nici măcar „*ortodoxă*“ în sensul în care o parte dintră Români de astăzi se numesc „*ortodoxi*“.

„Mai ales del la anul 1630 incoace se poate considera drept biserică grecească numai după rit, căci era calvinească în credință și instituțiuni“.

Chiar din titlul acestei broșuri să vede, că autorul scoboară metropolia Bělgradului la simplă episcopie, punându-o ceva mai pe jos de cât unele simple episcopii ca aceea a Vadului, a Geoagiului, a Silvașului. Atăcându-se însă existența canonică și legală a metropoliei române de Alba-Iulia, se atacă maica *comună* a ambelor metropolii române de preste Carpați (Blaș și Sibiu), se atacă existența și legalitatea tuturor episcopiiilor române de pe teritoriul Transilvaniei și Ungariei, ca mâne, poimâne să vină alții și să atace legalitatea și Ungro-Vlahiei și Moldovei.

Chiar din titlul ce autorul îl dă scrierii sale, de „Vechile episcopii românesce“ — titlu în care Bělgradul (Alba-Iulia) este pus în șirul numai al unei simple episcopii, se vede spiritul și preocupățiunea scriitorului.

Faptele pozitive sunt că au existat preste Carpați din cea mai depărtată vechime nu numai episcopii teritoriale, dar și o autoritate bisericească superioară română, o arhiepiscopie a țerii Ardealului și a părților unguresci.

Pentru aceasta avem să ne raportăm la mărturiile aduse de însuș autorul în amintita sa operă. Astfel la anul 1572 ne apare un Eftimie, ca episcop preste toată țeara Ardealului și în părțile unguresci (p. 52 seq.); la 1574 urmașul seu episcopul Cristofor, „episcop al preoților ardeleni, cari mărturisesc religiunea română sau grecească“ (pag. 56). În Cazania de la anul 1581 ne apare Ghenadie I ca **Mitropolit** a tot ținutul Ardealului și al Orăței“ (pag. 59). La anul 1585 găsim pe Ioan ca „episcop al bisericilor românești din Transilvania și părțile ei ungurești“ (pag. 60).

Scim mai departe că în timpurile lui Mihaiu Vodă-Viteazul biserică românească de Alba-Iulia figura ca metropolie a țerii Ardealului și a părților din Ungaria.

Scim în fine că în însemnatul act descoperit de dl N. Densușanu: „Manifestul de unire dela 1698“, biserică de Alba-Iulia ne apare ca metropolie. Părintele Bunea continuă însă tot în cursurile scrierii sale a numi metropolia numai simplă episcopie, pentru-ca în cole din urmă să ni-o înfațișeze și pe această cale necanonică și neistorică.

Încă o cestiune importantă istorică ținem a o aminti.

Este cunoscut că peste tot locul și în particular în Ungaria, episcopiile catolice poartă titlul lor după orașul de reședință al episcopilor ori arhiepiscopilor: astfel Archiepiscopus Srigoniensis, Archiepiscopus Colocensis, Episcopus Agriensis, etc. Numai Episcopus *catolic* din Transilvania nu poartă titlul după Alba-Iulia, ci el se numește în toate actele papale și ale regilor Ungariei numai Episcopus *Ultrasilvanus* sau *Transilvanus*. Care este cauza, care este explicația? Ea este, credem, foarte firească: fiindcă în Alba-Iulia sau Bělgrad exista deja o vechie arhiepiscopie, cea românească, și că prin urmare catolicii se feriau a adopta titlurile unei biserici schismatice.

Scrierea d-lui Bunea venind să stârnească o cestiune de caracter religios, în momentele critice prin cari România transcarpatină trece în luptă pentru apărarea limbii și naționalității, luptă care reclamă liniștea cugetului și unirea simțimentelor; documentele aduse de canonicul metropolit din Blaj nefăcând deplină lumină asupra unor cestiuni despre cari toți istoricii și literații noștri, începând cu Samoilă Clain, se găsesc de acord: nu sunt de părere a se acorda premiul solicitat de autor pentru cartea „Vechile episcopii românesce“.

*BCU Cluj / Central

În anul acesta a apărut o altă carte a d-lui Dr. Bunea: „Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse“. Partea, care privește și istoria bisericii noastre este „Autonomia bisericească“. În această parte d-l Dr. Bunea face bisericii noastre istorie unită. Noi nu-i facem critică, ca să nu dăm »îmboldituri« bisericii unite, ci reproducem simplu câte-va șire din »Sămănătorul«, o revistă literară din Bucuresci, la care revistă colaborează cei mai adiecți amici ai d-lui Bunea. Iată șirele:

„..... Adesea, în fața documentelor, insuficiente și neprecise ca mărturii, interpretare apăr. Bunea în loc de-a fi obiectivă și rezervată, din contră e prea subiectivă și alunecă prea repede spre a emite ipoteze și fapte istorice, întru susținerea cărora trebuiesc argumente mult mai hotăritoare de cât cele aduse de d-sa. Așa bună oară când d-sa susține că episcopii Mateiu și Macarie de Haliciu (— de pe Nistru!) ar fi fost uniți cu biserica Romei; când esagerează influența bisericii calvine asupra celei ortodoxe, pe care d-sa o numește cu predilecție „slavo-bizantină“ ș. a. Aci cetitorul, care e deprins a cerne în mintea sa ceea ce cetesce, în loc de a-l injura și de a-l numi „diletant“ pe parintele Bunea mai bine ar înțelege că fie care scriitoriu ca și cetitoriu își are personalitatea sa, prin prisma căreia vede faptele și lucrurile — ceea ce mărturisește pentru sine, însuș autorul, d-l Bunea...“

Ajunghă!

el.

Din diecesă

Ca oia cea a suta rătăcită din Evanghelie, se aflau Românii gr. or. din comunele **Mănăstirea sf. George și Berecuța** în comitatul Timiș, cari la anul 1869 au fost despărțiți de către Sârbi și primiți sub jurisdicțiunea canonică a episcopiei noastre din diecesă Caransebeșului, dar în lipsa unui conducătoriu sufletesc, au fost nevoiți a sta desnădejduți și dați uitării *încă un restimp de trei-zeci și patru ani*, supuși erarhiei sârbesci, susținând, ce-i mai mult, aceste două comune aproape curat române, cu șapte-sute suflete române, din sudoarea lor școală, învățatoriu sârbesc, de dragul aci esistenței mănăstiri sârbesci și alor vre-o cinci-zeci suflete sârbi

Vězând acum însă acești bravi Români, credincioși neamului lor, că viitorul este periclitat pentru următorii lor prin *uitarea limbei lor străbune*, neavând teren a o cultiva în lipsa de biserică și școală română, în primăvara anului cutent s'au decis cu toții a mai face o încercare de a-și mântui limba dulce română.

Nu e vorbă, au făcut dinșii în decursul celor trei-zeci și patru ani trecuți dela despărțire, încercare de a-și mântui limba, dar conducătoriu chemat a lipsit până în luna Mai a. c., când preotul *Ioan Mărgineanțiu* din Birda, din nemijlocita lor vecinătate, luând cunoștință despre dorința lor ferbinte, la rugarea lor primesce sarcina a-i scoate de sub jurisdicțiunea bisericeii străine limbei lor și intervine pentru *încorporarea* lor din nou la *biserica noastră străbună* națională română gr. or.

Onorat d-sa intervine la Ven. Consistoriu din Caransebeș pentru dinșii cu rugarea, a-i primi din nou în sinul bisericeii noastre, care rugare pertractându-se în ședința consistorială din 10 Iulie a. c., se consideră încorporați bisericeii noastre, în urma despărțirii făcute la anul 1869 și se afiliază la parochia din Birda. În urma acestui decis, sub presidiul preotului Ioan Mărgineanțiu, se ține la 13 August n. ședința primă de constituire în sinod și comitet parohial, amésurat prescrișelor statului organic.

E nedescrisă bucuria; ce se putea ceti din fața credincioșilor întruniți cu mic cu mare în sinod, vězând visul străbunilor lor împlinit, oferindu-li-se de acum înainte teren de a-și cultiva limba lor străbună. Au și adus unanim hotărerea în acest sinod a înființa o *școală confesională română* gr. or., în care cauză s'au făcut de loc din partea dlui preot I. Mărgineanțiu pași la Ven. Consistoriu din Caransebeș.

Laudă și stimă Românilor din Mănăstirea sf. George și Berecuța, cari deși decenii de-a rândul au fost scurtați în folosirea limbei lor în biserică și școală, și cu toate că au fost espuși curentului sârbesc, și-au păstrat cu scumpătate diamantul cel mai prețios, limba dulce română.

Laudă și recunoștință harnicului preot I. Mărgineanțiu din Birda, care a primit cu abnegațiunea unui adevărat preot sarcina a se interesa de soartea

Românilor acestora, aducându-i acum după trei-zeci și patru de ani dela despărțirea lor de cătră Sârbi, la turma cea mare a bisericii noastre naționale române gr. or. *Adevărul*.

Duminecă în 17/30 August a. c. a avut loc sântirea petrei fundamentale a **bisericii din Cadar** prin Prea On. Domn Protopresbiter *Ioan Pepa* asistat de preoții: *Eugeniu Georgiu* din Cadar și *Isaia Suru* din Duboz în prezența Ilustrității Sale a Br. *Geza Duca de Cadar*, a baronesei *Jeante Duca* născută, *Nicoliciu* de Rudna și a numeroșilor credincioșii din localitate.

Lipsa pentru ridicarea bisericii s'a simțit de mult. Dorul poporului credincios de a-și vedea lăcașul lui Dzeu ridicat după recerințele timpului de azi, n'a putut să devina până acum faptă din cauza timpurilor grele, în cari trăim și acum încă rămânea numai dorință, dacă Ilustrul Baron Duca, proprietariu mare de Cadar și consul al Austro-Ungariei în Stuttgart, împreună cu ilustra Doamnă Baronesă, nu făceau cu inimă nobilă toate pregătirile de lipsă, precum staverirea planului de edificare și adunarea materialului, iar în calitate de președinte al comitetului parochial a esoperat aprobarea prescrisă a planului, prin întervenirea sa în persoană la Prea S. S. D. Episcop diecesan asociat de protropopul tractual. Spre a veni și mai mult în ajutorul poporului din comuna sa, contribuie din partea sa pentru ridicarea bisericii 16.000 coroane, o faptă ca aceasta, ce se laudă de sine.

Cu ocaziunea sântirii amintite protopresbiterul Ioan Pepa în cuvinte calde și pătruzătoare a ținut poporului o cuvântare foarte acomodată, în care lăudând jertfa și marimozitatea Ilustrului Domn Baron și a Doamnei Baronesă, a implorat ajutorul celui de sus pentru terminarea lucrului început cu atâta zel și evlavie creștinească rugând pe nobila și generoasa familie pentru sprijinirea și mai departe. Dzeu să ne țină în pace și sănătoși pe acești iluștri binefacători.

Nu este încă nici un an de când vrednicii credincioșii gr. or. din comuna **Târnova** au ridicat prin colectă la stăruința harnicului părinte Ioan Turnea o frumoasă cruce monumentală de marmor în preț de 800 cor., înaintea sântei biserici. Și acum din nou și-au arătat credincioșii gr. or. din numita comună harnicia lor ridicând se înțelege la stăruința fruntașilor din comună, a vrednicului părinte Ioan Turnea și a harnicului învățătoriu Petru Dalea, care au înaintea ochilor numai înaintarea și cultura poporului incredințat lor spre păstorire — o și mai imposantă cruce pe piața din mijlocul comunei înaintea casei părintelui. Sântirea acestei cruci s'a săvârșit în 16/29 August (a doaua zi de nedee) prin Prea On. Domn Protopresbiter Măcsim Popoviciu asistat fiind de părintele Cornean din Apadia și de părintele Turnea din loc, cu care ocaziune iarăș, ca și în anul trecut, s'au cununat vre-o 20 de părechi fiind de față mult public și venerați oaspeți din jur. Nu se poate descrie cu cât entusiam sârbează poporul nostru astfel de ocaziuni, cât de fericit se simte când își așteaptă mai marii săi să sârbeze și să se bucure cu dinșii la olaltă. *Ps.*

Varietăți

Perigrinări la s. mănăstiri. În anul acesta s'au făcut la „Sânta Mărie mare“ doauă frumoase procesiuni. Una a pornit din Caransebeș și a fost condusă de părintele Ioan Stoian până la Mănăstirea Bodrogului, cealaltă dela Ruscberg la Mănăstirea „Călugăra“ de lângă Cielova-Montană. Ruscberganii au sosit în Caransebeș Luni în 11/24 August la 6 oare d. a. Între sunetele clopotelor a intrat procesiunea Ruscberganilor în biserica catedrală, unde au fost întâmpinată de părintele presbiter *George Buru*, care săvârșind slujba de seară prin o vorbire bine potrivită a vorbit perigrinilor despre însemnătatea drumului, ce-l fac. Călătorii oboșiți s'au adăpostit peste noapte în curtea bisericii. Mănezi diminețe, la 5 oare, părintele *George Buru* a săvârșit în sânta biserică sfințirea apei și după ce i-a botezat pe toți între sunetele clopotelor și în fruntea litiei i-a petrecut până în marginea orașului. În drumul seu litia s'a oprit la crucea din piața mare și la crucea lui Petru Moșu, în cari locuri părintele *Buru* a cetit câte o rugăciune. La capătul orașului s'a făcut o rugăciune de ingenunchiere, după care litia a pornit mai departe peste Rugi spre Mănăstirea Călugera. Aici au petrecut călătorii ziua „Adormirii Măcei Domnului“. Întorcându-se perigrinii dela acest loc sfânt s'au împreunat la podul de fer cu perigrinii, cari veniau dela Bodrog. În frunte cu preoții locali, peregrinii intră în oraș și se opresc în biserica catedrală. Ruscberganii stau peste noapte în curtea bisericii, iar Luni dimineța după o scurtă rugăciune i-a petrecut părintele *George Buru* îmbrăcat în ornate bisericesci până afară de oraș. De acolo, după o rugăciune, Ruscberganii își continuară calea până la vetrele lor. E mare mângăerea sufletească a acelora, cari au perigrinat anul acesta la Mănăstiri de legea noastră românească. *Un martor.*

Cas de moarte. Dr. Lazar Simon, vrednicul avocat și fost deputat al sinodului nostru eparhial. a răposat Joi în 28 August (10 Septembrie) a. c. în opidul Ciacova în etate de 46 ani, și s'a înormențat Vineri în 29 August (11 Septembrie) a. c., lăsând în doliu adenc soția, trei prucci minoreni și numeroase rudenii și cunoscuți. *Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!*

Himen. Luni în 8 Septembrie a. c. se va celebra în biserica gr. or. rom. din Hodoș cununia d-lui *Mihail Gaspar* teol. abs. cu d-ra *Livia*, fiica preotului *Simeon Blajovan*.

Publicațiune

Din partea oficiului de economic a Comunității de avere a fostului Regiment de confiniu Romano-banatic Nr. 13 se aduce la cunoscință publică, cumcă în anul acesta în pădurile acestei Comunității de avere să arată jirovină foarte multă și s'au staverit următoarele taxe, adecă:

Pentru rămătorii celor neinpăduriți și speculanți pentru periodul 1. dela Octobre până la 31 Decembre 1903: de un rămătoriu mare 2 cor., de un rămătoriu mic 1 cor. 20 fil.

Pentru perioda II. începând dela Ianuarin 1904 lunarminte: pentru un rămătoriu mare 50 fil., pentru un rămătoriu mic 20 fil.

Reflectanții pot scoate licențele de jirovină pe lângă solvirea sus indicatelor taxe la foresteria concernintă.

Caransebeș, la 4 Septembrie 1903.

Licitațiune minuendă

În urma încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 31 Iulie a. c. Nr. 2742 se escrie licitațiune minuendă pentru acoperirea de nou cu tinichea, a edificiului sft. biserici din comuna filie **Canicea**, protopresbiteratul Mehadiei. Prețul de esclamare este 2422 cor. 43 fil.

Licitațiunea se va ținea în 7/20 Septmebre 1903 la oarele 11 a. m. în edificiul școalei din loc.

Reflectanții vor avea să depună înainte de licitațiune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Specificațiunea de măsuri și spesc se pot vedea la oficiul parohial din Domașnea.

Ca licitanți sunt preferiți cei-ce pot dovedi că a mai lucrat cu succes, și sunt bine pricepători.

Dat din comuna filiei *Canicea* la 21 August 1903.

Simeon Răsvan
preș. com. par.

1—1 [50]

George Pepa
not. com. par.

Concurse

Pentru întregirea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din **Săm-Ianăș** se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani gata 600 cor.
2. Pentru scripturistică 12 cor.
3. Pentru conferință 10 cor.
4. Pentru adunarea generală 20 cor.
5. Locuință liberă și grădină 600 și folosirea a 1 $\frac{1}{4}$ pământ arătoriu în livezi.
6. Pentru lemnele învățatorului 40 cor., adusul gratuit.
7. Pentru lemnele școalei de învățământ 40 cor., adusul lui gratuit.

Alesul învățatoriu este îndatorat a purta cantoratul în s. biserică și dacă ia parte la înmormântări: dela prunci are 40 fil. și dela oameni mari 80 fil.

Este îndatorat a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial, a compune socoțile bisericesci școlare și a-și plăti darea după pământul, ce-l folosește.

Cuincuenalul i se acoardă numai după 5 ani de serviciu în comuna Săm-Ianăș.

Sunt preferiți, cari posed musica vocală și instrumentală.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. a tractului Verșeț în Buziaș.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se presinte în vre-o Duminică ori serbătoare în s. biserică, dar nici decum în ziua de alegere.

Săm-Ianăș în August 1903. 1—3 [51]

Comitetul parohial

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Se escrie de nou concurs pentru ocuparea postului de capelan, pe lângă neputinciosul paroc Ioan Petrovicu din **Ciclova** rom. pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan de dtto 11 Noembre 1896 Nr. 3195 A.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Una a treia parte din toate venitele parohiali (15 jug. pământ.)

Cei ce doresc a reflecta la acest post sunt poftiți a-și trimite recursele lor, instruate conform Statutului organic și regulamentului pentru parohii până la termenul deschis — fiind adresate comitetului parohial — Oficiului protopresbiteral răs. rom. din Oravița montană.

1—3 [52]

Comitetul

În conțelegere cu protopresbiteratul tractual

Pentru întregirea definitivă a postului învățătoresc dela școala confesională răs. din **Calina**, protopresbiteratul Oraviței, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata 600 cor. ca salariu învățătoresc.
 2. Cortel liber cu grădină de legumi.
 3. 2 jugere de pământ.
 4. 24 metri leme, din care are a se încălzi și sala de învățământ.
 5. Paușal pentru scripturistică 12 cor.
 6. Paușal pentru participare la conferințele învățătoresci 12 cor.
 7. Pentru participare la înmormântări 80 fileri.
- Recurenții au a-și subșterne recursele — adresate comitetului parohial — Oficiului protopresbiteral al Oraviței, având a se presenta în vre-o Duminică s'au serbătoare în sânta biserică.

Calina din ședința comitetului parohial, ținută la 6 Iuliu 1903.

3—3 [46]

Comitetul parohial

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pentru ocuparea postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din **Apadia**, protopresbiteratul Caransebeșului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaiă Diecesană.

Emolumentele:

1. Salariu în bani gata 600 coroane.
 2. Paușal pentru lemne de ars 64 cor.
 3. 2 jugere de pământ, cari aduc venit anual 70 cor.
 4. Intravilanul școalei de 1200⁰ , ce aduce venit 20 cor.
 5. Pentru conferințele învățătoresci 20 cor.
 6. Pentru scripturistica școlară 10 cor.
 7. Pentru servitoriul școalei 20 cor.
 8. Pentru participare la înmormântări câte 40 fil.
 9. Locuință liberă în edificiul vechiu al școalei.
- Concurenții își vor inainta petițiunile P. On. Oficiu protopresbiteral în Caransebeș în termenul indigitat.

Învățatoriu ales va fi îndatorat a purta cantoratul în sânta biserică, scripturistica comitetului și sinodului parohial și a compune socoțile bisericești și ale cultului.

Pentru servițiile învățătoresci prestate în alte comune comuna bisericescă nu dă nici nu fel de emolument.

Concurenții vor avea să se prezenteze în biserică în vre-o Duminică sau serbătoare.

Apadia în 29 Iunie 1902.

2—3 [49]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

CONVOCARE.

P. T. Domni acționari ai societății comerciale »Gloria« în Făget, sunt prin aceasta invitați la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Făget Luni la 28 Septembre st. n. 1903 la 10 oare a. m.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea societății, și despre rezultatul anului I. de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutoriului membrilor în direcțiune și comitetului de supraveghiere.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat realizat în I-ul an de gestiune.
5. Modificarea §§-lor 35, 40 și 45 din statutele societății.
6. Alegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere pe următorii 3 ani.
7. Eventuale propuneri.
8. Esmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal în adunarea generală.

Făget la 7 Septembre 1903.

Sebastian Olariu
președinte.

Active	Contul Bilanț		Pasive		
Cassa în numărar	1.001	37	Capital social	30.380	—
Timbre	454	55	Creditori	64.578	87
Marfă	64.108	14	Deposite	200	—
Debitori	28.399	23	Interese neridicate	388	45
Mobilier	4393.10		Spese de fondare	132	—
După amortisare de 10%	439.31	3.953	Profit	2.237	76
	Cor.	97.917	Cor.	97.917	08

Eșite	Contul Profit și Perderi		Venite		
Salare	6.783	—	Profit dela timbre	191	95
Spese	1.801	34	" " marfă	11.972	90
Chirie	880	—	Interese dela debitori	3	56
Marce de prezență	27	—			
10% amort. din mobilier	439	31			
Profit	2.237	76			
	Cor.	12.168	Cor.	12.168	41

Făget, la 30 Iunie 1903.

Membrii în direcțiune:

Gyura George m. p. **Laurențiu Barzu** m. p. **Adam Leșnican** m. p. **Alexandru Iclozan** m. p.
v. președinte.

Romul Radulovicu m. p. **Ioan Blidariu** m. p. **Donesiu Feneș** m. p. **Acsentie Gaita** m. p.

Conturile prezente esaminându-le conform legilor și statutelor le-am aflat esacte.

Făget, la 7 Septembre 1903.

Comitetul de supraveghiere:

Dimitrie Iosof m. p. **Vasilie Nicorescu** m. p. **Mihail Jurma** m. p. **Teodor Băianțu** m. p.
președinte.